



Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata
2007 – 2013 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Raport z debaty regionalnej na temat podejścia LEADER, przeprowadzonej w Województwie Małopolskim.

Spotkanie z przedstawicielami LGD z Małopolski oraz innych instytucji zainteresowanych wdrażaniem podejścia LEADER po roku 2013 miało miejsce w Krakowie **20 kwietnia br.** Podczas spotkania omówiono szczegółowo wyniki ankiety dotyczącej podejścia Leader – (prowadzenie - dr Jacek Puchała, Instytut Ekonomiczno-Społeczny, Zakład Socjologii i Rozwoju Wsi Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie) oraz przeprowadzono dyskusję na temat przyszłości podejścia LEADER.

Lista Lokalnych Grup Działania z Województwa Małopolskiego, które uczestniczyły w spotkaniu konsultacyjnym na temat przyszłości podejścia LEADER

1. LGD „Korona Sądecka”;
2. Stowarzyszenie LGD „Podbabiogórze”;
3. Stowarzyszenie „Przyjazna Dolina Raby”;
4. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś”;
5. Stowarzyszenie LGD „Nad Białą Przemszą”;
6. Stowarzyszenie LGD „Perły Beskidu Sądeckiego”;
7. Stowarzyszenie LGD „Beskid Gorlicki”;
8. Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”;
9. Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa;
10. Stowarzyszenie LGD „Jurajska Kraina”;
11. Stowarzyszenie LGD Brama Beskidu;
12. Podhalańska Lokalna Grupa Działania;
13. LGD Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy;
14. Stowarzyszenie LGD Turystyczna Podkowa;
15. LGD „Gościńiec 4 Żywiołów”;
16. Pogórzańskie Stowarzyszenie Rozwoju;
17. LGD Blisko Krakowa;
18. Stowarzyszenie „Dolina Karpia”;
19. Stowarzyszenie LGD „Dolina Soły”;
20. Nadwiślańska Grupa Działania „E.O.CENOMA”.
21. LGD „Zielony Pierścień Tarnowa
22. LGD „Dolina Raby”
23. Stowarzyszenie „Białych Górali i Lachów Sądeckich

Lista innych instytucji, które uczestniczyły w spotkaniu 20 kwietnia 2011 r.

1. Przedstawiciele Zarządu Województwa Małopolskiego;
2. Wiceprzewodniczący Komisji Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich – Sejmik Województwa Małopolskiego;
3. Przedstawiciele Centrum Doradztwa Rolniczego – Oddział Kraków;
4. Przedstawiciel Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego;
5. Przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, Departament Funduszy Europejskich;
6. Przedstawiciel Uniwersytetu Jagiellońskiego – Zakład Socjologii Obszarów Wiejskich i Stosunków Agrarnych.
7. Przedstawiciel Uniwersytetu Rolniczego – Instytut Ekonomiczno – Społeczny, Zakład Socjologii i Rozwoju Wsi

W spotkaniu udział wzięło 55 osób. Spotkanie rozpoczął Stanisław Sorys – Członek Zarządu Województwa Małopolskiego. Dalszą część spotkania poprowadził Piotr Szymański – Dyrektor Departamentu Funduszy Europejskich, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Pierwsza część spotkania polegała na omówieniu przez dr. Jacka Puchałę z Instytutu Ekonomiczno-Społecznego, Zakładu Socjologii i Rozwoju Wsi Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, wyników ankiety przeprowadzonej na przełomie marca i kwietnia br. wśród instytucji zaangażowanych we wdrażanie Osi LEADER.

Ankiety wypełniło i przesłało do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego **33 respondentów**. Wśród nich przeważającą liczbę stanowiły ankiety wypełnione przez Lokalne Grupy Działania.

W trakcie prezentowania wyników przeprowadzonej ankiety, jednocześnie odbyły się konsultacje poszczególnych kwestii zawartych w przedmiotowej ankiecie. Rozdano formularz, którego zadaniem było zebranie opinii na temat pożądanego zakresu rozszerzenia kompetencji LGD.

Ankieta w Województwie Małopolskim podzielona była na cztery obszary tematyczne:

- Potencjał Lokalnych Grup Działania (LGD) w zakresie realizacji i aktualizacji Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR),
- Sprawność organizacyjna i administracyjna LGD,
- Efekty podejścia LEADER,
- Oczekiwania względem realizacji podejścia LEADER w przyszłości.

W opinii respondentów ankiety, a także uczestników spotkania, w woj. małopolskim realizowane są w obecnym okresie programowania wszystkie założenia podejścia LEADER. Należy tu wymienić przede wszystkim oddolne podejście w stosunku do podejmowanych decyzji w zakresie strategii i priorytetów realizowanych na obszarze objętym daną strategią, a także współpracy pomiędzy lokalnymi grupami działania w regionie i pomiędzy różnymi regionami w zakresie realizacji wspólnych projektów. Efektem podejścia LEADER jest powstanie zespołu ludzi, który nabył doświadczenie wykorzystywane do realizacji LSR, a także aktywizacja i integracja mieszkańców oraz pobudzenie ich do wspólnego działania. Pozytywne aspekty funkcjonowania LEADER-a znajdują swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w powstałym dzięki niemu kapitale społecznym, w tym zawiązaniu się wielu

organizacji i stowarzyszeń działających na obszarach wiejskich. Powyższe argumenty nieodwołalnie przemawiają za kontynuacją podejścia LEADER w przyszłości.

Najważniejszym punktem spotkania była dyskusja na temat rozwiązań prawno - instytucjonalnych dotyczących podziału kompetencji w zakresie wdrażania podejścia Leader w kolejnym okresie programowania pomiędzy władze regionu a Lokalne Grupy Działania. Zarówno wyniki ankiety jak i debata wywołana podczas spotkania pokazały, że Lokalne Grupy Działania w większości opowiadają się za zwiększeniem zakresu ich kompetencji.

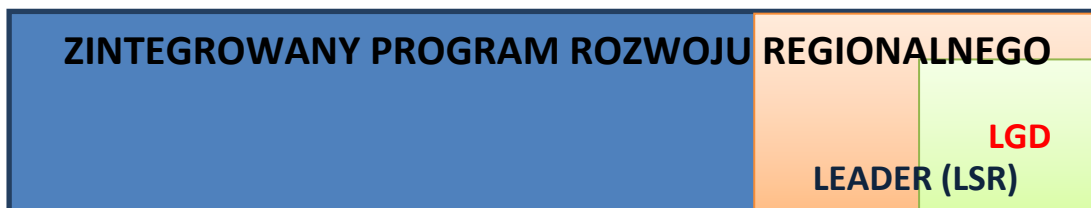
W wyniku przeprowadzonej debaty regionalnej sformułowane zostały następujące ogólne **rekomendacje/tezy dotyczące przyszłości podejścia LEADER po roku 2013**, które zostaną zaprezentowane jako małopolski głos w dyskusji podczas spotkania organizowanego we współpracy z MRiRW oraz Małopolską Siecią LGD w dn. 12-13 maja w Krakowie:

1. Wcześniejsze przygotowanie rozporządzeń/ustaw określających ramy funkcjonowania LGD – dokumenty dot. wszystkich funduszy (nie tylko EFRROW), na podstawie których będzie możliwe przygotowanie programów operacyjnych, powinny być przygotowane najpóźniej na początku 2012 r. Pozwoli to na dogłębną analizę na poziomie krajowym i regionalnym różnych modeli wdrażania funduszy europejskich po 2013 r.
2. Dostosowanie **liczby LGD** do rzeczywistych potrzeb regionalnych i możliwości realizacji przez poszczególne grupy wspólnych celów rozwojowych. Wyznaczenie zasięgu LGD powinno odbywać się w oparciu o cechy danego obszaru (wspólne cele, historia, wykorzystanie przewag konkurencyjnych) – kryterium jakościowe, a nie ilościowe (LGD tylko tam, gdzie ma to sens); scalenie LGD-ów spowoduje osłabienie roli samorządów na rzecz organizacji społecznych i gospodarczych;
3. Konieczność dokonania ewaluacji pozwalającej ocenić osiągnięcie wartości dodanej w związku z realizacją LSR. Należy dokonać oceny funkcjonowania LGD z uwzględnieniem m.in. ich aktywności w pozyskiwaniu środków spoza PROW; powinno się wprowadzić zależność pomiędzy środkami przeznaczonymi na funkcjonowanie LGD a efektywnością pracy (przykładowo więcej środków na funkcjonowanie dla prężniej działających grup);
4. Należy uprościć system zaliczkowania projektów, np. poprzez ograniczenie wymogów dot. zabezpieczeń;
5. Środki w ramach LEADER-a powinny być zarządzane regionalnie, w ramach zintegrowanego programu rozwoju regionalnego – pozwoli to na realizację celów określonych **w LSR z różnych funduszy** (EFS, EFRROW, EFRR); maks. pula środków przeznaczona na wsparcie podejścia LEADER powinna być wskazana na etapie programowania; kryteria wyboru operacji powinny być ustalane na poziomie regionalnym bądź LGD;
6. Należy dążyć do **zwiększenia roli LGD** – większa odpowiedzialność za dystrybucję środków; ze względu na duże wewnątrz-regionalne zróżnicowanie LGD, należy dopuścić możliwość przyjęcia różnych rozwiązań w ramach jednego regionu (w zależności od wyniku oceny funkcjonowania LGD pod względem zasobów ludzkich i organizacyjnych); można również rozpatrzyć model „mieszany” (współdziałanie w procesie wdrażania przedstawicieli samorządu województwa i LGD). Określając rolę LGD w zarządzaniu środkami unijnymi powinno rozpatrzyć się zagadnienia dotyczące pojawienia się dodatkowych kosztów na poziomie tych organizacji w przypadku rozszerzenia zakresu zadań oraz niezależności od beneficjentów. Nie uniknie się również kosztów oceny funkcjonowania LGD. Należy opracować model reengineeringu – przebudowy tych organizacji które nie są w stanie podjąć w pełni rozszerzonych

obowiązków LGD. Należy zwrócić większą uwagę na pracowników biura; rola LGD powinna zależeć również od formy kryteriów wyboru projektów;

7. Lokalne Strategie Rozwoju mogłyby być częścią systemu wdrażania ZPRR. Jednak nie wszystko co w nich zapisano musi być realizowane za pośrednictwem LGD. Wynika to ze złożoności niektórych projektów inwestycyjnych jak i z lepszego nadzoru nad tego typu działaniami na szczeblu regionu. Lokalne Grupy Działania spełnią swoją rolę zajmując się projektami związanymi z aktywizacją społeczną, wspieraniem i kultywowaniem tradycji i być może generowaniem nowych inicjatyw gospodarczych na określonej bazie produktów lokalnych (rysunek 1).

Rysunek 1. Model umiejscowienia środków LEADER w ramach ZPRR



Źródło: opracowanie własne Urzędu.

8. Działania wdrażane bezpośrednio przez LGD powinny zostać ograniczone do działań społecznych/oddolnych (małe projekty, współpraca międzyregionalna/ międzynarodowa, inwestycje o niewielkiej wartości); pozostałe działania (inwestycyjne) powinny być wdrażane bezpośrednio na poziomie regionalnym;
9. LGD powinny położyć większy nacisk na konsolidowanie/koordynację pracy/działań różnych organizacji zajmujących się daną tematyką na obszarze funkcjonowania LGD;
10. Redefinicja/konkretyzacja celów LSR - cele powinny być precyzyjne i tym samym powinny definiować kierunki pożądanych działań – obecnie wiele strategii powiela zapisy ogólne występujące we wszystkich LSR (strategia powinna być dokumentem z licznymi drogowskazami osiągnięcia celów); LSR powinny być powiązane ze strategiami lokalnymi i wykorzystywać zasoby lokalne (do dyskusji – kwestie formalnego powiązania dokumentów);
11. Proces opracowywania/aktualizacji LSR powinien odbywać się z zaangażowaniem organizacji lokalnych/lokalnych LEADER-ów oraz instytucji naukowych (należy zminimalizować udział zewnętrznych ekspertów oraz zapobiegać „kupowaniu” strategii);
12. Na poziomie wytycznych/procedur powinny zostać zdefiniowane wyłącznie ogólne **zasady** kwalifikowania wydatków (a nie rodzaje kosztów kwalifikowanych) z określeniem, które wydatki nie mogą być współfinansowane (utworzenie wyłącznie wykazu kosztów niekwalifikowanych);
13. Należy zapewnić informatyzację systemu wdrażania podejścia LEADER (proste i elastyczne narzędzia, które będą użytkowały wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie).

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Departament Funduszy Europejskich

4 maja 2011 r.